

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.600.20.2017.JZ

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu RP
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi obywateli, w których wskazują oni na **różnorodne trudności ze wstępem do budynku Sejmu RP i uczestniczeniu w obradach m.in. komisji sejmowych, a także zespołów parlamentarnych**. Każda ze spraw jest przez Rzecznika wnikliwie analizowana m. in. pod kątem właściwego gwarantowania praw wynikających z art. 61 Konstytucji RP. W toku wyjaśniania wspomnianych spraw Rzecznik prowadził korespondencję m.in. z Szefem Kancelarii Sejmu RP.

W tym kontekście chciałbym zwrócić uwagę Pana Marszałka na jedną ze spraw, która może wskazywać **na potrzebę rozważenia zmian w regulacjach dotyczących wstępu do budynku Sejmu RP i uczestniczenia m.in. w posiedzeniach** (sformułowałem już w tej sprawie wystąpienie do Pana Marszałka w dniu 30 marca 2018 roku). Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się bowiem ekipa przygotowująca film dokumentalny, która była bardzo zainteresowana uczestniczeniem (i rejestracją przebiegu) jednego z posiedzeń komisji Sejmu RP. Niestety, członkowie tej ekipy nie uzyskali jednorazowych kart prasowych. Szczegółową procedurę uzyskiwania takich kart określa zarządzenie Marszałka Sejmu z 9 stycznia 2008 r. *w sprawie wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu oraz wstępu i wjazdu na tereny pozostające w zarządzie Kancelarii Sejmu*, zgodnie z którym karty prasowe są wydawane dziennikarzom

w celu wykonywania czynności zawodowych na terenie Sejmu i Senatu. W tym zakresie, zgodnie z wyjaśnieniami jakie uzyskano od Szefa Kancelarii Sejmu RP, przywoływana jest definicja dziennikarza zawarta w art. 7 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. *Prawo prasowe* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1914). Definicja ta wskazuje, że dziennikarzem jest „osoba zajmująca się redagowaniem, tworzeniem lub przygotowywaniem materiałów prasowych, pozostająca w stosunku pracy z redakcją albo zajmująca się taką działalnością na rzecz i z upoważnienia redakcji”. Ekipa filmowa przygotowująca film dokumentalny na zleceniu podmiotu zajmującego się produkcją filmową, takich przesłanek nie spełniała.

Konsekwentnie, na podstawie art. 154 ust. 5 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. *Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej* (M. P. z 2012 r. poz. 32 ze zm.), który stanowi iż „na posiedzeniu komisji, za zgodą jej przewodniczącego, mogą być obecni pracownicy biur klubów poselskich oraz dziennikarze prasy, radia i telewizji”, nie uznano ekipy filmowców za „dziennikarzy prasy, radia i telewizji” i na tej podstawie nie wydano kart wstępu.

Ekipa filmowców nie mogła skorzystać również w praktyce z możliwości wynikającej z art. 154 ust. 3 *Regulaminu Sejmu*, który to przepis stanowi że „w posiedzeniu komisji, na zaproszenie prezydium komisji lub jej przewodniczącego, mogą uczestniczyć przedstawiciele organizacji zawodowych i społecznych oraz eksperci komisji, a także inne osoby”. W rozpatrywanej sprawie ani prezydium komisji, ani jej przewodniczący zaproszenia takiego nie wystosowali. Z relacji skarżących wynika, że wskazywano m.in. na konieczność skorzystania z procedury dotyczącej kart prasowych (która w ostateczności, zgodnie ze stanowiskiem Kancelarii Sejmu RP, nie mogła zostać zastosowana).

Podsumowując, ekipa filmowców nie uzyskała zgody na wstęp do budynku Sejmu RP i rejestrację przebiegu posiedzenia komisji Sejmu RP, przez co możliwości realizowania filmu dokumentalnego w zaplanowanej formule zostały faktycznie znacząco i bezpowrotnie ograniczone. Ograniczenie to nastąpiło bez wskazania konkretnej przyczyny. Żadna z istniejących procedur uczestniczenia w pracach komisji Sejmu RP nie okazała się adekwatna i skuteczna w opisanej sytuacji.

Analizując powyższą sprawę należy zwrócić uwagę na konieczność gwarantowania praw wynikających nie tylko z doniosłego, wspomnianego już, art. 61 Konstytucji RP

(„Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne [...]”). Sprawa ta dotyczy bowiem również kwestii ochrony wolności wynikających z art. 73 Konstytucji RP, zgodnie z którym „Każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury”. Co więcej, wymienione wolności (w tym wolność twórczości artystycznej) można wyinterpretować również z postanowień Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Rzym, 4 listopada 1950 roku), a dokładniej z jej art. 10¹. Słusznie wskazuje się w tym kontekście w doktrynie, że „[...] Odnosząc się do wypowiedzi artystycznych [...] możemy stwierdzić, że stanowią one szczególną formę przekazu. Za pośrednictwem tych wypowiedzi, które mogą być wyrażone w dowolny sposób np. poprzez [...] film, twórca przyczynia się do <wymiany idei i opinii, podstawowej dla społeczeństwa demokratycznego>”².

Jak wskazuje opisana powyżej sprawa ekipy realizującej film dokumentalny, obecne **regulacje dotyczące wstępu do budynku Sejmu RP i uczestnictwa w posiedzeniach komisji Sejmu RP nie gwarantują w pełni możliwości korzystania z konstytucyjnych praw i wolności**, w szczególności gwarantowanych w art. 61 oraz 73 Konstytucji RP. Budzi to moje poważne zaniepokojenie.

W piśmie z dnia 16 maja 2018 roku (sygn. CIS - 3210 – 19/18), w nawiązaniu do mojego wystąpienia do Pana Marszałka z dnia 30 marca 2018 roku, Szef Kancelarii Sejmu wskazała: „Konkluzja [...] została przez Pana Rzecznika trafnie wskazana – obowiązujące procedury udziału w pracach komisji sejmowych nie stwarzają przestrzeni dla zadośćuczynienia prośbie Wnioskodawcy. [...] Za niesporne uważam wyrażone w Pana piśmie spostrzeżenie, że ewentualne zmiany wymagają skorzystania przez uprawnione podmioty z przysługującego im prawa inicjatywy uchwałodawczej bądź ustawodawczej. Proszę przyjąć zapewnienie, że w momencie rozpoczęcia ewentualnych prac legislacyjnych przytoczone przez Pana argumenty i sugestie będą istotnym wkładem merytorycznym w opracowanie nowych uregulowań”.

¹ M. Jabłoński, J. Węgrzyn, *Wolność twórczości artystycznej i naukowej oraz dostępu do dóbr kultury [w:] Realizacja i ochrona konstytucyjnych wolności i praw jednostki w polskim porządku prawnym*, pod redakcją M. Jabłońskiego, Wrocław 2014, s. 696.

² Ibidem, s. 697. L. Garlicki, *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I: Komentarz do artykułów 1–18, pod red. L. Garlickiego, Warszawa 2010, s. 594.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179) ponownie uprzejmie proszę Pana Marszałka o rozważenie konieczności zainicjowania zmian regulacji prawnych we wskazanym powyżej zakresie. Będę również zobowiązany za poinformowanie mnie o stanowisku Pana Marszałka w tej sprawie.